

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертаційну роботу

ГЕРИЧ КАТЕРИНИ ІВАНІВНИ

«Принципи формування архітектури інноваційних центрів зайнятості населення»,

представлену на здобуття ступеня доктора філософії
за спеціальністю 191 – Архітектура та містобудування

Детальний аналіз дисертації Герич Катерини Іванівни «Принципи формування архітектури інноваційних центрів зайнятості населення» та наукових публікацій дозволяє сформулювати наступні висновки щодо актуальності, ступеня обґрунтованості основних наукових положень, рекомендацій, наукової новизни та достовірності висновків, практичного значення, а також надати загальну оцінку дослідження.

Актуальність обраної теми

Представлене дисертаційне дослідження Герич Катерини Іванівни пов'язане із вивченням зайнятості населення та спробою архітектурними методами вирішувати проблему безробіття, працевлаштування внутрішньо переміщених осіб і зупинити процеси масової трудової міграції. Тема є актуальною, так як посередницької ролі центрів зайнятості в сучасному їх вигляді є недостатньо для вирішення окреслених проблем зайнятості, а скорочення економічно активного населення, зменшення чисельності трудових ресурсів призводить до погіршення економічного стану держави. Слід відзначити зацікавленість К.І. Герич у виборі теми, так як у вітчизняних архітектурних дослідженнях інноваційні центри зайнятості не вивчалися, а у сучасній нормативній документації даної типологічної групи об'єктів не існує.

Вважаю, що дисертаційне дослідження є актуальним не тільки для Чернівців та Чернівецької області, а й для всієї території нашої держави. Дослідження розкриває основні напрямки та принципи формування архітектури інноваційних центрів зайнятості населення.

Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій дисертації

Глибоке ознайомлення із текстом дисертації К.І. Герич та її науковими публікаціями дало підстави стверджувати, що робота є структурованою та логічною, відрізняється ґрунтовністю аналізу у формулюванні принципів та прийомів, встановленні методів.

Дослідження базується на результатах авторського аналізу, мета та завдання сформульовані чітко. Обґрунтованість висновків виконується на використанні прикладних методів дослідження, вивченні теорій та досліджень у сфері зайнятості населення, трудової міграції, історичного розвитку, теоретичного та практичного досвіду проектування центрів зайнятості, інноваційної діяльності у промисловості та архітектурі тощо.

Джерельна база дисертації складається із аналізу вітчизняної та зарубіжної літератури, яка складається із 240 найменувань, також опрацьовано вітчизняні та закордонні зразки центрів зайнятості, інноваційних промислових об'єктів, модульних архітектурних споруд.

Робота виконана в межах загального напрямку досліджень кафедри Інформаційних технологій в архітектурі Київського національного університету будівництва і архітектури в рамках державної науково-дослідної програми «Моделювання та прогнозування процесів і явищ в архітектурі» – Державний реєстраційний номер: 0121U112041. Дисертація відповідає паспорту спеціальності 191 – Архітектура та містобудування.

Достовірність основних положень дисертації підтверджується:

1. Достатнім обсягом теоретичних досліджень на основі аналізу та узагальнення результатів вітчизняних та зарубіжних науковців щодо зайнятості населення, інноваційних процесів в архітектурі, організації та технології виробництва, екологічних аспектів проектування, модульного будівництва тощо.

2. Застосуванням теоретичних та практичних методів дослідження для аналізу, обробки та використання інформації при формулюванні принципів формування архітектури інноваційних центрів зайнятості.

Достовірність наукових положень, висновків та результатів доведено результатами впровадження у навчальний процес кафедри містобудування та урбаністики, а також кафедри архітектури та збереження об'єктів Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО Чернівецького національного університету ім. Ю. Федьковича.

Наукова новизна одержаних результатів

Найважливішими досягненнями наукової роботи, які мають вагому наукову новизну є:

1. Наукове обґрунтування визначення поняття «інноваційний центр зайнятості».
2. Формулювання принципів формування архітектури інноваційного центру зайнятості.
3. Розробка трьох функціональних моделей для різних типів комплексів інноваційних центрів зайнятості.
4. Розробка мережі комплексів інноваційних центрів зайнятості, визначення їх ієрархії складових, розрахунок радіусів доступності.
5. Пропозиція класифікації нової типологічної групи архітектурних об'єктів – інноваційних центрів зайнятості.

Вважаю, що наукова новизна одержаних результатів сформульована чітко та закономірно, а кількість її складових відповідають нормативним вимогам.

Практичне значення одержаних результатів

Основні положення наукової роботи можуть бути використані в оновленні навчального процесу архітектурних спеціальностей, як методологічне обґрунтування до курсових та дипломних проектів, та напрямів науково – дослідних робіт в проектуванні громадських (зокрема адміністративних) та промислових будівель.

Запропонована класифікація інноваційних центрів зайнятості може бути використана для доповнення діючих нормативних документів державних будівельних норм України в галузі архітектури та містобудування.

Повнота викладу матеріалів в опублікованих працях

Апробацію основних положень та висновків дисертаційної роботи висвітлено у 13 наукових публікаціях, опублікованих протягом 2017 – 2022 рр., серед яких: 3 статті у наукових фахових виданнях України категорії «Б»; 1 стаття у періодичному фаховому виданні, проіндексованому у базі SCOPUS; 8 опублікованих тез наукових доповідей у матеріалах науково – практичних конференцій та 1 стаття, яка додатково відображає наукові результати дисертації.

Кількість публікацій, обсяг, якість, повнота висвітлення результатів та розкриття змісту дисертації відповідає вимогам «Порядку присудження наукового ступеня доктора філософії». Зазначені публікації повною мірою висвітлюють основні наукові положення дисертації. Вважаю, що дисертація пройшла належну апробацію, є самостійною і завершеною науковою працею.

Оцінка змісту, стилю та мови дисертації, її завершеності, оформлення

На відгук представлено дисертацію в двох томах, яка складається із анотації, термінологічного словнику, вступу, 4-х розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг першого тому 325 сторінок, з яких 156 сторінок основного тексту, 89 найменувань рисунків, 30 найменувань таблиць, 24 сторінки – список використаних джерел із 240 найменувань, 3 акти впровадження. Загальний обсяг другого тому (додатків) – 155 сторінок.

У **вступі** дисертації надається загальна характеристика роботи, викладено актуальність теми дослідження, її зв'язок із науковими програмами, визначено мету, завдання, висвітлено методи, вказано предмет та об'єкт дослідження. Зазначається наукова новизна і практичне значення отриманих результатів, подаються відомості про публікації та впровадження наукового дослідження, особистий внесок здобувача, обсяг та структура роботи.

У першому розділі **«Теоретичні основи і передумови розвитку та формування інноваційних центрів зайнятості»** виконано аналіз та узагальнення теоретичних і практичних праць, огляд наукової літератури щодо

поняття зайнятості населення, трудової міграції. Проаналізовано структуру, функціонально-планувальні особливості, виконано ретроспективний аналіз історичного розвитку центрів зайнятості; досліджується промисловість, способи комбінування виробництва, створення міжгалузевих комплексів; вивчається поняття інновацій у промисловості та архітектурі. Здійснено аналіз вітчизняних і закордонних центрів зайнятості, інноваційних промислових об'єктів України та світу.

В цьому розділі поставлено основні проблеми і визначено задачі дослідження.

У другому розділі **«Методика проведення дослідження. Класифікація інноваційних центрів зайнятості»** авторка пропонує комплексну методику дослідження, описує використані теоретичні та практичні методи проведення наукового дослідження на емпіричному, емпірично-теоретичному та теоретичному рівнях. Методи, що використовуються в науковій роботі поділено на дві групи: «методи вивчення» та «методи розв'язання». Вивчаються способи організації високотехнологічних сіткових промислових споруд та прототипи інноваційних багатофункціональних комплексів із виробничою функцією (технопарки, промислові кластери, територіально – виробничі комплекси); визначаються фактори впливу, які поділяються на три типи: фактори стадії «до проектування», «етапу проектування» та стадії «після проектування».

Здобувачкою розробляється типологічна класифікація інноваційних центрів зайнятості за містобудівними, об'ємно-просторовими ознаками та функціонально-планувальною організацією.

У третьому розділі **«Принципи, прийоми та моделі формування архітектури інноваційних центрів зайнятості»** авторка розробляє дві групи принципів: загальні (для мережі та комплексів) та спеціальні (окремо для мережі, окремо для комплексів), описуються прийоми проектування: пермакультурний, композиційний, ергономічного розрахунку, психологічної та контекстуальної адаптації. До загальних принципів відносяться: контекстуальна інтеграція, доступність, адаптивність, відповідність професійному та

галузевому напрямку. Спеціальні принципи, які застосовуються до формування мережі: об'єднання (єдності) та супідрядності. Спеціальні принципи, які застосовуються до формування комплексу: поліфункціональності, ергономічності, екологічності, модульності.

На увагу також заслуговують розроблені три функціональні моделі для малого, середнього та великого комплексу інноваційного центру зайнятості, в залежності від його структурної організації та функціонального наповнення, а також визначені площі їх функціональних зон.

У четвертому розділі **«Рекомендації щодо організації мережі та комплексів інноваційних центрів зайнятості»** авторка проводить розрахунок мережі та радіусів доступності комплексів для населення, методом побудови діаграми Вороного виконується графічне моделювання зон обслуговування міської та обласної мережі. Розробляється концептуальна модель мережі інноваційних центрів зайнятості для міських та сільських населених пунктів на основі виробничої зони галузей промислового, сільського, лісового та рибного господарств.

На увагу також заслуговують розроблені рекомендації по створенню різноманітних функціональних зон у комплексі інноваційного центру зайнятості (промислово-комерційну, адміністративно-наукову, житлову, рекреаційну, спортивно-культурну, медичну та освітню зони), а також рекомендації щодо нормативного забезпечення проектування інноваційного центру зайнятості, які включають необхідні зміни та доповнення до існуючої нормативної документації.

Детально описуються застосування пермакультурного методу у проектуванні інноваційних центрів зайнятості, розробка блок-модулів для кожної функціональної зони інноваційного центру зайнятості.

Апробація результатів дослідження виконується створенням концептуальної моделі мережі інноваційного центру зайнятості для м. Чернівці та Чернівецької області, а також у виконанні експериментальних проектних пропозицій, щодо організації комплексу в м. Чернівці.

Завершується робота **висновками** дисертаційного дослідження, які у логічній послідовності розкривають його результати, показують, що поставлені завдання були виконані в повному обсязі, а робота є завершеною науковою кваліфікаційною працею.

Отже, узагальнюючи оцінку представленої роботи, слід виділити її **основні здобутки**:

- обґрунтовано поняття «інноваційний центр зайнятості»;
- сформульовано загальні та спеціальні принципи формування архітектури інноваційного центру зайнятості;
- розроблено три функціональні моделі типів комплексів інноваційних центрів зайнятості;
- розроблено ієрархічну мережу комплексів інноваційних центрів зайнятості, розраховано радіуси доступності для населення;
- запропоновано класифікацію нової типологічної групи архітектурних об'єктів – інноваційних центрів зайнятості.

В цілому, оцінюючи дану дисертаційну роботу позитивно, хочу висловити

певні побажання та зауваження:

1. У п.1.3. «Теоретичний та практичний досвід проектування центрів зайнятості» досить детально описано схему сприяння працевлаштуванню безробітних, показано рух клієнта по функціональних секторах центру зайнятості в класичному його вигляді. Проте, в подальшому у роботі, в організаційній структурі інноваційного центру зайнятості не зазначається скільки етапів підготовки безробітна людина повинна пройти до того моменту, коли вона зможе влаштуватися на роботу в новоствореному комплексі.

2. В дисертації не знайшло повного відображення питання працевлаштування безробітних із обмеженими можливостями. Окремі аспекти доступності для маломобільних груп населення згадуються в тексті та враховуються в експериментальному проекті комплексу інноваційного центру зайнятості. Проте відсутня організаційна схема із поясненням, як саме будуть працевлаштовуватися безробітні з обмеженими можливостями, чи зможуть їм

надавати послуги перекваліфікації з наступним працевлаштуванням та які для цього потрібно передбачити приміщення. Означене питання варто більш детально пропрацювати в подальших дослідженнях.

3. У роботі в п.4.1. «Рекомендації щодо розрахунку зони обслуговування та радіусу доступності мережі комплексів» запропоновано таблиці розрахунку радіусів доступності інноваційних центрів зайнятості для населення, що безумовно є важливим для напрацювання планів розвитку міст, частиною яких будуть досліджувані комплекси. Визначаючи за допомогою математичних розрахунків радіуси доступності, а також необхідну кількість комплексів інноваційних центрів зайнятості залежно від кількості населення міста, авторка не достатньо висвітлила вплив на розрахунок інших зазначених факторів (гендерну, вікову складову населення тощо), які можуть впливати та повинні враховуватися у представлених математичних розрахунках.

4. Зважаючи на сучасні реалії, не менш важливим буде забезпечення безпечності комплексів, а саме до принципів формування архітектури інноваційних центрів зайнятості додати принцип безпечності – проектування із відповідними бомбосховищами та іншими захисними пристосуваннями, які можна використовувати у військовий час.

5. Практичні рекомендації були б вагомішими, якби автор дисертації направив висновки та рекомендації у відповідні державні організації для впровадження в нормативні документи.

Незважаючи на висловлені зауваження, слід відмітити, що отримані здобувачкою наукові результати не викликають сумніву, є обґрунтованими, достовірними та мають наукову новизну. Робота виконана з дотриманням правил академічної доброчесності. Висловлені зауваження можуть бути враховані здобувачкою у подальших дослідженнях.

Відповідність дисертації вимогам

«Порядку присудження ступеня доктора філософії...»

Дисертація Герич Катерини Іванівни «Принципи формування архітектури інноваційних центрів зайнятості населення» відповідає вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової

спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», зокрема пп.5,6,7,8,9.

Робота є завершеною, самостійною науковою працею, отримані результати якої свідчать про важливий внесок здобувачки в науку.

Загальний висновок

Дисертаційне дослідження Герич Катерини Іванівни «Принципи формування архітектури інноваційних центрів зайнятості населення», представлене на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 191 – Архітектура та містобудування є завершеною, самостійно виконаною науковою працею, яка повністю відображає основні теоретичні та практичні положення роботи, а також відповідає вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії...», затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. №44, та напрямку наукового дослідження освітньо – наукової програми КНУБА з вищезазначеної спеціальності, а її авторка, Герич Катерина Іванівна, заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 191 – Архітектура та містобудування.

Офіційний опонент:

доктор архітектури, професор,
завідувач кафедри теорії, історії
архітектури та синтезу мистецтв
Національної академії образотворчого
мистецтва і архітектури
Міністерства культури України

Володимир ЧЕРНЯВСЬКИЙ

Підпис *Герич Катерини Іванівни*
Завідувач кафедри
Ідентифікаційний код
Наданий відділу кадрів
О. Карпенко